

УДК 37.81

***Коробко Наталія Віталіївна,**
кандидат педагогічних наук,
методист вищої категорії відділу
науково-організаційної роботи
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

**ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»**

***Анотація.** У статті описано деякі особливості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії», подано форми та методи розвитку іншомовної компетентності.*

***Ключові слова:** іншомовна підготовка, здобувач вищої освіти доктора філософії, розвиток, іншомовна компетентність.*

***Коробко Наталья Витальевна,**
кандидат педагогических наук,
методист высшей категории
отдела научно-организационной работы
ГВУЗ «Университет менеджмента
образования»*

**ОСОБЕННОСТИ ИНОЯЗЫЧНОЙ ПОДГОТОВКИ
СОИСКАТЕЛЕЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НАУЧНОЙ СТЕПЕНИ
«ДОКТОР ФИЛОСОФИИ»**

***Аннотация.** В статье описаны некоторые особенности иноязычной подготовки соискателей высшего образования доктора философии, представлены формы и методы развития иноязычной компетентности.*

Ключевые слова: *foreign language training, higher education Researcher Ph.D., development, foreign language competence.*

Korobko Natalia Vitaliyivna,

post-graduate student

*of the department of Philosophy of Education
and Adults Education of State Higher
Education Institution*

«University of management of Education»

FEATURES OF FOREIGN APPLICANTS OF PREPARATION OF HIGHER EDUCATION Ph.D.

Annotation: *In the article the problem of professional mobility is described, which is an important educational issue and motivating factor for sustainable development.*

Key words: *professional mobility, personality, sustainable development, the future master of pedagogy of higher education.*

Постановка проблеми. Новацією Закону України «Про вищу освіту» є реформування звичної системи підготовки науково-педагогічних кадрів і впровадження наукового ступеня доктора філософії (PhD). З 2016 року вищі навчальні заклади розпочали підготовку докторів філософії за власними освітньо-науковими програмами та в умовах суттєвих нормативних змін.

Згідно з п. 6 ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» «ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми

та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді»¹. Освітньо-наукова програма згідно з Законом України «Про вищу освіту» – це «система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти». Освітньо-наукова програма аспірантури з відповідної спеціальності має включати не менше ніж чотири складові, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікації. Однією з таких компетентностей є здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення й обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (рекомендований обсяг такої навчальної складової становить шість - вісім кредитів ЄКТС)². На сьогодні актуалізується проблема підготовки здобувачів вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Принципи та модель підготовки докторів філософії (PhD) в університеті розглядали сучасні науковці, а саме: Д. Лук'яненко, А. Наливайко, Л. Антонюк, Я. Столярчук, О. Шевченко. Досвід провідних університетів світу з підготовки докторів філософії у галузі освіти описали І. Регейло та С. Сисоева.

Значний внесок у становлення системи сучасної іншомовної підготовки роблять вітчизняні вчені, закладаючи своїми дослідженнями фундаментальну

---

¹ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

² <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0354-17>

базу для її подальшого розвитку. З урахуванням сучасних тенденцій іншомовної професійно-педагогічної освіти виконано низку дисертаційних досліджень, зокрема С. Опрятним, Я. Булаховою, Б. Шуневичем, І. Чемерис, Д. Демченко, Н. Микитенко, Н. Сурою, І. Секрет, О. Хоменком та ін.

Мета статті. Розкрити деякі аспекти й особливості іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії».

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні, коли відбувається розширення міжнародних контактів, інтеграція України до світової спільноти, все більшого значення набуває іншомовне спілкування. Знання іноземних мов-об'єктивна суспільна цінність, і їх вивчення на сучасному етапі розвитку освіти можна вважати соціальним замовленням суспільства.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до іншомовного спілкування особливого значення набуває в контексті Болонського процесу, оскільки володіння нормами міжкультурної професійно орієнтованої комунікації є важливою умовою налагодження міжнародних ділових контактів, мобільності аспірантів, викладачів та дослідників з метою доступу до можливості здобуття освіти, організації досліджень, викладання та стажування в Європейському регіоні. Володіння вміннями іншомовного спілкування набуває економічної цінності і розглядається як обов'язковий компонент професійної підготовки здобувачів вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії».

В Університеті менеджменту освіти НАПН України здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії», де вказано про мовленнєву компетентність у спілкуванні іноземною мовою. Виділено здатність писати, розмовляти та сприймати наукову інформацію відповідно до різних реєстрів іноземною мовою, представляючи результати наукового дослідження фахівцям і нефахівцям в усній та письмовій формах,

для розуміння іншомовних наукових та професійних текстів, для спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищах; володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування.

Застосовувати комунікативні вміння та навички володіння іноземною мовою при спілкуванні на професійні теми; адекватно поводитися в різноманітних життєвих ситуаціях ділового спілкування; використовувати навички написання наукових статей, доповідей тощо; володіти іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати й конспектувати лекції; готувати й проводити презентації і семінари.

Володіти орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної мови.

Вміння демонструвати вправність у володінні іноземною мовою, включаючи спеціальну термінологію в галузі освіти, для проведення літературного пошуку, здійснення ретроспективного аналізу.

Вивчення досвіду викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах і власний практичний досвід роботи переконує, що навчання іноземної мови орієнтоване здебільшого на накопичення знань, а саме – збагачення словникового запасу та тренування граматики. Безперечно, лексико-граматичні навички потрібні для оволодіння мовою, проте навчання, основою якого є поширене заучування, не розвиває творчої активності, не передбачає формування у здобувачів вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії» іншомовної компетентності. За такого підходу низьким є рівень мотивації, оскільки такі здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії не бачать можливості застосування. Тому, на меті стало розроблення таких форм і методів навчання, за яких відбуватиметься оволодіння позитивною мотивацією здобувачів вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії», оволодіння вміннями іншомовного спілкування

(професійно-пізнавальний інтерес, позитивне ставлення до навчання, потреба в професійному самовдосконаленні) на основі формування усвідомлення їх значущості для майбутньої професії та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності.

Серед основних форм, які ми використовуємо у підготовці, можна виділити лінгвістичну кав'ярню «Modern scientist», особлива увага приділяється читанню, оскільки – це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, спрямований на сприйняття і розуміння писемного наукового тексту. Для прикладу подаємо зразок тексту для читання.

The article I'm going to speak about was first published in the "Mathematical Research" by Kyiv University Press in 1999. It is written by a leading authority in my field of science, Prof. N. Ivanov. The article consists of four sections. The purpose of the article is to acquaint the reader with the work carried on and the data obtained in the field of mathematics. Reference is made to foreign and Ukrainian scientists. As the article is on 26 the subject I'm greatly interested in I read it with pleasure. I think it will be extremely interesting and useful to my colleagues who take interest in research of this kind. It is profusely illustrated with diagrams and graphs.

Одним із дієвих засобів розвитку іншомовної компетентності є створення навчальних ситуацій, близьких до природних. Основна мета такої організації навчання – розвиток уяви, самостійної творчої діяльності, мотивації учіння. На завершальному етапі роботи ефективними є заняття у формі «круглого столу». У процесі таких занять організуються бесіди з тем чи проблем, що близькі студентам, створюються умови для реального спілкування іноземною мовою. Бесіди можуть охоплювати підготовлені та непідготовлені повідомлення, діалог-розпитування, діалог – обмін думками, дискусію. Здобувачі вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії» навчаються активно обговорювати почуте: ставити запитання для уточнення

інформації, яка їх цікавить, висловлювати свою думку щодо предмета розмови, визначати власну позицію, аргументувати її.

Цікавою формою визначили дискусійний клуб «I am scientist», в якому здобувачі вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії» практикують іншомовну мовленнєву діяльність на задані актуальні теми з різноманітних проблем педагогіки та психології. Для прикладу, наведемо питання для обговорення:

«Information on our world», «To be clever: necessity or prestige», «Professional burnout».

Проект методів активно впроваджується на заняттях. Здобувачі вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії» представляють себе та своє дослідження за допомогою міні-проектів. Для прикладу: 1. Are you a postgraduate student?

2. Are you taking your postgraduate course now?
3. When are you going to take your exam in English?
4. Who is your scientific adviser (supervisor)? 5.

Have you got any publications on the subject under study?

6. When are you supposed to uphold the thesis? 7.

What academic degree do you expect to get?

II. 1. In what field do you carry on your research?

2. Are you a theoretician or an experimentalist?
3. What problems do you investigate?
4. Do you carry on your research individually or in a team?
5. What is the object of your investigation?
6. What methods do you employ in your work?
7. What do you do with the data you obtain?
8. According to what principles do you analyze the results?

III. 1. Did you take part in a scientific gathering last year?

2. Was it a national or an international congress (conference; symposium)?
3. When and where was it held?
4. How long did this congress (conference; symposium) last?
5. What was the subject of discussion?
6. Did you or any of your colleagues make reports at this congress (conference; symposium)?
7. Was your report a success?
8. Was it discussed afterwards?
9. Were there any discussion of general interest held during this congress?
10. What was your general impression of the congress (conference; symposium)?

Особливий інтерес викликає навчально-рольова гра, в процесі якої «здобувачі» отримують досвід мовленнєвого партнерства. Навчально-рольова гра є найефективнішим прийомом для навчання. Результати численних досліджень доводять необхідність використання ігрових методик не лише з пізнавальною, але й із професійною метою. Важко уявити оволодіння будь-якою професією без проходження ігрового етапу. Небезпідставно тема ігрової діяльності широко представлена у педагогічній та методичній літературі. У контексті нашого дослідження ми виокремлюємо два її аспекти: 1) гри як засобу активізації емоцій, посилення зацікавленості, оскільки для неї, безумовно, характерні елементи змагання – це колективна діяльність, що передбачає перемогу або здобуття кращих, ніж у інших учасників, результатів; 2) гри як засобу максимального наближення до реалій професійної діяльності. У процесі гри успішно моделюються професійний і соціальний контексти діяльності. Гра – унікальний механізм акумулювання і передавання соціального досвіду, як практичного, тобто оволодіння засобами розв’язання завдань, так і етичного, пов’язаного з певними нормами та правилами поведінки в різних ситуаціях. Ігрові методи навчання сприяють

підвищенню ефективності навчального процесу за рахунок активного залучення студентів не лише до отримання, а й безпосереднього застосування знань.

Висновки. Отже, враховуючи соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, доцільно посилювати увагу до розвитку іншомовної компетентності у здобувачів вищої освіти наукового ступеня «доктор філософії», так як це може забезпечити ефективність їхньої професійної діяльності, розвиток здібностей, саморозвиток і самовдосконалення.

Інтеграція освіти України у європейський освітній простір передбачає підготовку компетентних, висококваліфікованих фахівців з урахуванням міжнародних вимог і стандартів освіти. В умовах єдиного європейського освітнього простору формування професійної мобільності відкриває нові можливості не тільки для системи освіти, а й для формування європейського ринку праці.